

МАУП

Кафедра національної безпеки

Затверджую:
Директор Інституту безпеки

“ ” 2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
Національної безпеки

Протокол № 1 від 07.08.2025 р.

Заст. зав. кафедри

Іван СЕРВЕЙСЬКИЙ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія»

Спеціальності: **256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)**

Освітнього рівня: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітньої програми: **«Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»**

Спеціалізація: _____

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

Нич Тамара Володимирівна - кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії та суспільних дисциплін

(підпис)

Викладач:

Нич Тамара Володимирівна - кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії та суспільних дисциплін

(підпис)

Силабус розглянуто на засіданні кафедри національної безпеки

Протокол № 1 від «07» 08 2025р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Філософія
Шифр та назва спеціальності	КЗ Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредити/120 год Лекційні : 26 Семінарські: 26 Самостійна робота студентів: 68
Терміни вивчення дисципліни	I семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/assets/files/kafedra/nacbezpeka/sylabus-2025/b/filosofiya.pdf

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

<i>Нич Тамара Володимирівна</i>	
Науковий ступінь	кандидат філософських наук
Вчене звання	доцент
Посада	завідувач кафедри філософії та суспільних дисциплін
Дисципліни, які викладає НПП	«Філософія»; «Академічні студії», «Соціальнополітичні студії», «Громадська думка»
Напрями наукових досліджень	Філософія
Посилання на реєстри для ідентифікаторів науковців	ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4990-3350 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=If4-VM0AAAAJ Інші: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216928327 https://www.webofscience.com/wos/author/record/JVO-5135-2024
Контактна інформація викладача:	
Е-mail:	nychtamara@gmail.com (особистий)
Контактний тел.	+38-067-113-53-39
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/imvsn/kafedra-filosofii-ta-suspilnih-disciplin/nich.html

1.1 Анотація курсу.

Курс «Філософія» є обов'язковою дисципліною для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю КЗ Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності). Курс вивчається обсягом 4 кредити ECTS (лекційні – 26 год., семінарські – 26 год., самостійна робота студентів – 68 год.) та спрямований на формування у здобувачів цілісного уявлення про філософію як систему світоглядних і методологічних знань, що забезпечують критичне мислення, здатність до аргументованого аналізу, етичної оцінки рішень і відповідальної позиції у суспільстві. Дисципліна знайомить здобувачів з основними філософськими проблемами буття, пізнання, людини, суспільства і культури, логікою раціонального мислення, етикою та філософією права і держави, а також формує здатність застосовувати філософські підходи для осмислення сучасних викликів, включаючи питання безпеки, цінностей, свободи, відповідальності та справедливості.

1.2 Предмет вивчення курсу

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні поняття, категорії та проблеми філософії, історичні етапи розвитку філософської думки, методи філософського аналізу і аргументації, а також етичні й світоглядні засади людської діяльності. Опрацювання змісту дисципліни спрямоване на розвиток умінь логічно мислити, критично оцінювати твердження, формувати і захищати позицію, аналізувати ціннісні конфлікти та приймати відповідальні рішення в умовах складності й невизначеності.

1.3 Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія» є

формування у здобувачів світоглядної та методологічної основи професійного мислення, розвиток критичного аналізу, культури аргументації, етичної рефлексії та здатності до самостійного осмислення суспільних процесів і людських вчинків. Вивчення курсу має забезпечити засвоєння базових філософських підходів до проблем людини, суспільства, держави, права, культури й моралі, а також формування здатності застосовувати ці підходи для аналізу сучасних викликів і ухвалення рішень з урахуванням цінностей, відповідальності та поваги до гідності особи.

1.4 Завдання

засвоєння основних філософських понять і категорій та логіки розвитку філософської думки; формування здатності до критичного мислення, логічного аналізу та аргументованої дискусії; розвиток умінь аналізувати ціннісні орієнтири, моральні дилеми та етичні конфлікти, пов'язані з діяльністю людини, суспільства і держави; формування світоглядної відповідальності та культури мислення, необхідних для професійної діяльності у сфері національної безпеки, де важливими є питання свободи, справедливості, прав людини та легітимності рішень.

1.5 Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни:

Пререквізити:

Постреквізити:

«Політологія та охорона державності» (дисципліна «Філософія» тісно пов'язана з курсом «Політологія та охорона державності», оскільки формує

світоглядну й методологічну основу аналізу держави, влади, легітимності, політичних інститутів і суспільних процесів, розвиває культуру аргументації та критичного мислення, необхідну для осмислення політичних явищ і прийняття відповідальних рішень у сфері охорони державності, де важливо співвідносити інтереси держави і суспільства з цінностями свободи, справедливості та гідності людини).

«Громадська безпека та цивільний захист» (дисципліна «Філософія» тісно пов'язана з курсом «Громадська безпека та цивільний захист», оскільки забезпечує ціннісні та етико-методологічні підвалини для розуміння людиноцентричності у безпековій політиці, моральних аспектів відповідальності держави і громадянина, а також логіки ухвалення рішень в умовах ризику, невизначеності й дефіциту ресурсів, що є важливим для аналізу пріоритетів захисту населення, справедливого розподілу ресурсів і легітимності управлінських рішень у кризових ситуаціях).

«Європейські стандарти забезпечення прав, свобод і особистої безпеки людини» (дисципліна «Філософія» тісно пов'язана з курсом «Європейські стандарти забезпечення прав, свобод і особистої безпеки людини», оскільки формує фундаментальне розуміння прав людини як ціннісної основи правової держави, розкриває зміст свободи, гідності, справедливості та відповідальності, а також розвиває навички критичного аналізу й аргументованого обґрунтування позицій, необхідні для осмислення європейських підходів до прав і свобод, співвіднесення норм із моральними принципами та оцінювання практик забезпечення особистої безпеки у демократичному суспільстві).

1.6 Програмні компетентності (загальні (ЗК); спеціальні (СК)):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Забезпечено дисципліною «Філософія», оскільки курс формує світоглядні орієнтири та ціннісні підстави ставлення до культурної і наукової спадщини, розкриває закономірності розвитку людського знання і соціальних інститутів, а також сприяє усвідомленню відповідальності за збереження моральних і культурних засад суспільства. Опанування філософських підходів до людини, культури, науки й суспільства дозволяє здобувачам глибше розуміти місце предметної області у системі знань, критично оцінювати вплив техніки і технологій на людину та суспільство і формувати відповідальне ставлення до власних практик життєдіяльності.

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу та синтезу.

Забезпечено дисципліною «Філософія», оскільки курс розвиває здатність працювати з абстрактними категоріями, здійснювати концептуальний аналіз, формулювати визначення, вибудовувати логічні зв'язки між поняттями та

синтезувати різні підходи до пояснення явищ. Філософія як дисципліна формує культуру постановки питання, вміння працювати з аргументами, аналізувати позиції та узгоджувати висновки з підставами, що є фундаментом для подальшого професійного мислення і методологічної грамотності.

ЗК9. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Забезпечено дисципліною «Філософія», оскільки курс навчає бачити проблему як суперечність у знаннях або цінностях, правильно формулювати питання, визначати межі проблеми, виявляти приховані припущення та обирати раціональні способи її розв'язання. У межах дисципліни здобувачі опановують логіку проблематизації, аналіз альтернатив і обґрунтування вибору, що є необхідним для прийняття відповідальних рішень у професійній діяльності.

1.7 Очікувані результати навчання (ПРН)

ПРН2. Застосовувати культурні, духовні, моральні цінності Українського народу, історико-культурну спадщину з метою формування позитивного іміджу держави в умовах інформаційної глобалізації, розвитку власної інформаційної культури та здорового способу життя.

Забезпечено дисципліною «Філософія», оскільки вона формує здатність осмислювати моральні й духовні засади суспільства, розуміти ціннісні орієнтири культури та відповідально їх інтерпретувати у публічній комунікації. Опанування етики, філософії культури та філософії людини сприяє розвитку інформаційної культури через критичне ставлення до тверджень і наративів, уміння відокремлювати фактологію від оцінок і формулювати аргументовані позиції, що є важливим для формування позитивного іміджу держави та відповідальної громадянської позиції.

ПРН3. Застосовувати результати абстрактного мислення, самостійного пошуку, аналізу та синтезу, методів теорії інформації, теорії систем та системного аналізу для ефективного вирішення завдань професійної діяльності.

Забезпечено дисципліною «Філософія», оскільки курс формує методологічну культуру мислення, необхідну для роботи з абстракціями, складними системами та багатофакторними ситуаціями, що потребують системного підходу. Філософський аналіз розвиває здатність структурувати проблему, виявляти взаємозв'язки, оцінювати підстави тверджень, синтезувати різні позиції та формулювати узгоджені висновки, що створює інтелектуальну основу для подальшого застосування методів теорії інформації, теорії систем і системного аналізу у вирішенні професійних завдань.

2. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ФІЛОСОФІЯ ЯК СВІТОГЛЯД І МЕТОД: ІСТОРІЯ, КАТЕГОРІЇ, МИСЛЕННЯ

Тема 1. Філософія як форма світогляду: предмет, функції, методи філософського аналізу

Тема формує уявлення про філософію як дисципліну, що працює з фундаментальними питаннями буття, пізнання, людини і цінностей, а також розвиває культуру аргументації, критичного мислення і постановки проблеми.

Тема 2. Історичні типи філософування: античність, середньовіччя, Відродження

Тема забезпечує розуміння еволюції філософських проблем і стилів мислення, ролі раціональності, віри, гуманізму та зміни уявлень про людину і суспільство.

Тема 3. Філософія Нового часу та Просвітництва: суб'єкт, наука, свобода

Тема розкриває зміни у філософському баченні природи, людини і знання, формує уявлення про модерний раціоналізм, емпіризм, ідеї суспільного договору й прав людини.

Тема 4. Класична німецька філософія і філософія ХХ ст.: критика, мова, існування, наука

Тема спрямована на осмислення ключових поворотів у філософії (критика пізнання, феноменологія, екзистенціалізм, аналітична традиція), що формує методологічну уважність до підстав тверджень і до мови аргументації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОНТОЛОГІЯ, ГНОСЕОЛОГІЯ ТА ЛОГІКА: ЯК МИ МИСЛИМО І ЯК ОБҐРУНТОВУЄМО

Тема 5. Онтологія: буття, реальність, причинність, час, детермінізм і свобода

Тема формує здатність аналізувати базові категорії реальності та оцінювати, як вони впливають на уявлення про відповідальність і вибір.

Тема 6. Гносеологія: істина, знання, віра, сумнів, критерії обґрунтування

Тема спрямована на розуміння того, що є знанням, як відрізнити переконання від обґрунтованого твердження і як працюють критерії істинності та доказовості.

Тема 7. Теорія пізнання і наука: науковий метод, пояснення, теорії, межі науки

Тема дає уявлення про логіку наукового знання, способи пояснення і прогнозу, проблему демаркації та роль критики і перевірки тверджень.

Тема 8. Логіка й аргументація: поняття, судження, умовиводи, логічні помилки та маніпуляції

Тема розвиває вміння будувати коректні аргументи, знаходити логічні помилки, уникати підміни причинності та маніпулятивних прийомів у дискусіях.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, ДЕРЖАВА І ЦІННОСТІ: ЕТИКА, ПРАВО, БЕЗПЕКА

Тема 9. Філософська антропологія: людина, гідність, ідентичність, свобода і відповідальність

Тема формує розуміння людини як морального агента, що приймає рішення і несе відповідальність, а також важливості гідності як ціннісної основи суспільного порядку.

Тема 10. Соціальна філософія: суспільство, інститути, влада, легітимність, громадянська дія

Сам.робота	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
Всього										45

Підсумкове оцінювання	Сума балів за семінари	Сума балів за самостійні роботи	Модульна контрольна робота	Сума балів за екзамен	Загальна сума
	36	9	15	40	100

5.1 Відвідування та робота на семінарських (практичних) заняттях та критерії їх оцінювання

Під час вивчення курсу виконується *робота на семінарських (практичних) заняттях по кожній з тем.*

Критерії оцінювання:

правильність відповідей та розрахунків – від 0 до 3 балів;

відповідність оформлення практичних робіт вимогам – 1 бал.

(враховуються лише за умови нарахування балів за правильність відповідей).

Робота на семінарському занятті оцінюється у **4 бали**.

Максимальна кількість балів за семінарські (практичні) заняття по курсу – **36 балів**.

Зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	<p>Тема 1. Філософія як форма світогляду</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Визначити різницю між філософським питанням, науковою проблемою і життєвим переконанням. • Скласти коротку “карту” філософських питань у сфері безпеки: свобода, відповідальність, легітимність, справедливість. • Проаналізувати 2 позиції щодо ролі філософії в професійній діяльності. <p>Результат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вміння ставити проблеми і формулювати поняття. • Здатність пояснювати, як світогляд впливає на рішення. <p>Дискусія:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Чи може “ефективність” бути єдиним критерієм рішень?

- Де межа між переконанням і аргументом?

Тема 2. Античність—середньовіччя—Відродження

Завдання:

- Порівняти чесноти античної етики та середньовічні уявлення про моральний порядок.
- Пояснити гуманізм як зміну уявлення про людину.
- Підготувати міні-аналіз одного філософа/тексту (коротко, тезово).

Результат:

- Розуміння історичної еволюції цінностей.
- Навичка порівняльного аналізу позицій.

Дискусія:

- Чому різні епохи по-різному визначають “належне”?

Тема 3. Новий час і Просвітництво

Завдання:

- Визначити відмінність раціоналізму та емпіризму на прикладах.
- Проаналізувати ідею суспільного договору як підставу легітимності.
- Застосувати ці підходи до проблеми “права і безпека”: які межі обмежень?

Результат:

- Уміння пов’язувати філософські ідеї з політико-правовими практиками.

Дискусія:

- Чи може держава обмежувати права “заради безпеки” без меж?

Тема 4. Філософія ХХ ст.: критика, мова, існування

Завдання:

- Порівняти підхід “сенса/існування” і підхід “мова/аналіз аргументу”.

- Розібрати приклад: як нечіткі поняття породжують хибні висновки.
- Підготувати коротке пояснення, чому критика — не “негатив”, а метод.

Результат:

- Культура точності понять і роботи з текстом.

Дискусія:

- Чи завжди “логічно правильно” означає “етично прийнятно”?

Тема 5. Онтологія: свобода і детермінізм

Завдання:

- Пояснити аргументи “за” і “проти” свободи волі.
- Розглянути відповідальність як практичний наслідок онтологічних позицій.
- Побудувати схему “передумови → висновок → наслідки для моралі”.

Результат:

- Уміння аналізувати підстави відповідальності і вибору.

Дискусія:

- Якщо “все детерміновано”, що тоді означає вина/відповідальність?

Тема 6. Гносеологія: істина і обґрунтування

Завдання:

- Розрізнити знання, думку, віру, припущення.
- Проаналізувати критерії істини (відповідність, узгодженість, прагматичність).
- Застосувати до кейсу: як приймати рішення за неповної інформації.

Результат:

- Здатність будувати обґрунтовані твердження.

Дискусія:

- Чи достатньо “авторитету” як підстави істини?

Тема 7. Філософія науки

Завдання:

- Пояснити різницю між гіпотезою, теорією, законом, моделлю.
- Виявити ознаки псевдонаукового твердження.
- Підготувати короткий аналіз: де межі застосування наукового методу в соціальних явищах.

Результат:

- Уміння критично оцінювати “науковість” аргументів.

Дискусія:

- Чи все можна виміряти? Що робити з цінностями?

Тема 8. Логіка й аргументація

Завдання:

- Побудувати аргумент (теза—підстави—висновок) і перевірити його коректність.
- Знайти 5 логічних помилок у прикладах і переписати аргументи правильно.
- Відпрацювати “етичну аргументацію” без маніпуляцій.

Результат:

- Навички логічної грамотності і критики.

Дискусія:

- Чим маніпуляція відрізняється від переконання?

Тема 9. Людина і гідність

Завдання:

- Пояснити поняття гідності як основи прав людини.

- Розібрати моральну дилему: “обов’язок—право—наслідки”.

- Сформулювати принципи відповідального рішення.

Результат:

- Уміння етично оцінювати рішення і бачити ціннісні конфлікти.

Дискусія:

- Чи є ситуації, де “гідність” може бути відсунута на другий план?

Тема 10. Суспільство і держава: легітимність

Завдання:

- Визначити, що робить владу легітимною.
- Проаналізувати співвідношення свободи й порядку.
- Скласти схему: інститути → правила → довіра → стійкість суспільства.

Результат:

- Розуміння логіки суспільних інститутів.

Дискусія:

- Чому інституційна довіра — ресурс безпеки?

Тема 11. Етика і професійна відповідальність

Завдання:

- Порівняти деонтологічний, утилітарний і чеснотний підходи.
- Застосувати підходи до кейсу “ризик—школа—справедливість”.
- Обговорити принцип неприпустимості недоброчесності як етичну норму.

Результат:

- Здатність аргументовано вирішувати моральні конфлікти.

Дискусія:

	<ul style="list-style-type: none"> • Чи може “благородна мета” виправдати неетичні засоби? <p>Тема 12. Філософія права і прав людини</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пояснити зв’язок гідності, свободи, права і справедливості. • Розглянути принцип пропорційності обмежень прав. • Підготувати короткий висновок: як філософські засади підсилюють європейські стандарти прав людини. <p>Результат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уміння поєднувати етичні та правові аргументи. <p>Дискусія:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Як уникати “формального законництва” без справедливості?
Усього за навчальною дисципліною	

5.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Під час вивчення курсу виконуються завдання для самостійних робіт до 12 тем.

Критерії оцінювання:

Змістовність, відповідність темі та вимогам оформлення – 1 бал.

Максимальна кількість балів за одиницю самостійної роботи – 1 бал.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу по курсу – 19 балів.

Зміст завдань для самостійної роботи здобувача (СРЗ)

№ п/п	Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти	Форми контролю СРЗ
1	<p>Тема 1 Філософія як форма світогляду</p> <p>Написати короткий “філософський профіль” (1 стор.): ваші базові цінності, що вважаєте справедливим/несправедливим, як це впливає на рішення.</p> <p>Скласти глосарій із 20 базових понять (свобода, гідність, істина, відповідальність, легітимність тощо) з короткими визначеннями.</p>	Презентація результатів
2	<p>Тема 2 Античність—середньовіччя—Відродження</p> <p>Порівняльна таблиця: антична етика / середньовічна / гуманізм (поняття людини, чесноти, благо).</p>	Презентація результатів

	Міні-есе (1 стор.) “Чому різні епохи по-різному визначають свободу?”.	
3	<p>Тема 3 Новий час і Просвітництво</p> <p>Схема “суспільний договір → легітимність → права”: 6–8 тез із короткими поясненнями.</p> <p>Аналіз однієї позиції Просвітництва: її переваги/ризики для державності (0,5–1 стор.).</p>	Презентація результатів
4	<p>Тема 4 Філософія ХХ ст.: критика, мова, існування</p> <p>Підготувати короткий конспект про один напрям ХХ ст. (феноменологія/екзистенціалізм/аналітична філософія) — 10 тез.</p> <p>Вправа “точність понять”: переписати 10 нечітких тверджень у строгі формулювання.</p>	Презентація результатів
5	<p>Тема 5 Онтологія: свобода і детермінізм</p> <p>Есе (1 стор.) “Свобода і відповідальність: які онтологічні припущення стоять за цими словами?”.</p> <p>Скласти карту аргументів “за/проти” свободи волі (мінімум 6 аргументів).</p>	Презентація результатів
6	<p>Тема 6 Гносеологія: істина і обґрунтування</p> <p>Таблиця “твердження → підстава → тип обґрунтування → рівень надійності” (10 прикладів).</p> <p>Кейс-аналіз: як ухвалювати рішення за неповної інформації (0,5–1 стор.) з поясненням критеріїв.</p>	Презентація результатів
7	<p>Тема 7 Філософія науки</p> <p>Скласти міні-довідку “як працює науковий метод” (поняття, етапи, перевірка).</p> <p>Розбір 5 прикладів псевдонауки: які ознаки демаркації порушено.</p>	Презентація результатів
8	<p>Тема 8 Логіка й аргументація</p> <p>Написати 2 аргументи на одну тему: один коректний, інший — з помилкою; потім виправити другий.</p> <p>Зібрати 12 логічних помилок із прикладами і коротким поясненням, як їх уникати.</p>	Презентація результатів
9	<p>Тема 9 Людина і гідність</p> <p>Есе “Гідність як основа прав людини” (1 стор.) з 3 аргументами.</p> <p>Аналіз моральної дилеми (1 стор.): цінності, конфлікт, варіанти, рішення, відповідальність.</p>	Презентація результатів

10	<p>Тема 10 Суспільство і держава: легітимність</p> <p>Підготувати схему інституційної довіри: що її підсилює/руйнує (10 пунктів).</p> <p>Міні-аналіз (1 стор.) “легітимність влади: критерії і ризики”.</p>	Презентація результатів
11	<p>Тема 11 Етика і професійна відповідальність</p> <p>Порівняти 3 етичні підходи на одному кейсі (коротка таблиця + висновок).</p> <p>Написати “кодекс доброчесності” для професійної діяльності (10 принципів із поясненням).</p>	Презентація результатів
12	<p>Тема 12 Філософія права і прав людини</p> <p>Короткий огляд (1 стор.) “пропорційність обмежень прав” із прикладом і аргументацією.</p> <p>Підсумкове самооцінювання (1–2 стор.): як змінилися ваші навички мислення/аргументації/оцінки рішень.</p>	Презентація результатів

Реферат є формою самостійної роботи здобувача, метою якої є поглиблення та засвоєння знань з дисципліни «Філософія».

Тему реферату здобувач визначає за першою буквою за списком групи.

В окремих випадках здобувач може самостійно запропонувати та розробити тему реферату, попередньо обговоривши її з викладачем.

Структура, зміст і тема рефератів визначаються програмою курсу, що зумовлює таку послідовність роботи:

вибір теми;

розробка плану;

ознайомлення з рекомендованою літературою;

написання та оформлення роботи.

При написанні реферату та його оформленні варто керуватися такими критеріями:

обґрунтування вибраної теми;

опрацювання відповідної літератури;

наявність авторського розділу;

наявність списку використаних джерел.

Цитати та статистичні матеріали слід обов’язково супроводжувати посиланнями на джерела інформації, які мають бути відображені у списку використаних джерел. Посилання на інформаційні джерела необхідно подавати по тексту у квадратних дужках, наприклад [15, с. 74], 15 – це порядковий номер джерела у списку літератури, а 74 – сторінка із вказаного джерела.

Реферат має складатися із вступу (актуальність теми, предмет, об’єкт, мета, завдання), основної частини (визначення проблеми та послідовне її розкриття), висновків та списку використаних літературних джерел.

Загальний обсяг реферату – до 20 машинописних сторінки формату А4 з 14 шрифтом та інтервалом 1,5, із полями (верхнє/нижнє – 2 см, лівє – 3 см, правє – 1 см.).

Слід мати на увазі, що головною вимогою до реферату є розкриття суті питань, а не кількість сторінок.

Теми рефератів

1. Предмет філософії та її роль у професійному мисленні
2. Світогляд і відповідальність: як цінності керують рішеннями
3. Античні уявлення про чесноти і справедливість
4. Філософія середньовіччя: віра, розум і моральний порядок
5. Гуманізм і народження модерного поняття гідності
6. Раціоналізм і емпіризм: як ми обґрунтовуємо знання
7. Просвітництво і концепція прав людини
8. Суспільний договір і легітимність держави
9. Критична філософія: межі пізнання і відповідальність суджень
10. Екзистенціалізм: свобода, вибір і провина
11. Феноменологія: досвід як джерело смислу
12. Аналітична філософія: мова як інструмент ясності
13. Онтологія часу: минуле, теперішнє, майбутнє
14. Причинність і детермінізм у сучасному мисленні
15. Свобода волі: аргументи “за” і “проти”
16. Істина: теорії і критерії
17. Скептицизм і довіра до знання
18. Науковий метод: сила і межі
19. Демаркація науки і псевдонауки
20. Логічні помилки та маніпуляції в публічній аргументації
21. Етика обов’язку (деонтологія)
22. Утилітаризм і проблема “ціни” рішень
23. Етика чеснот: характер і професійна придатність
24. Справедливість як принцип суспільного порядку
25. Гідність людини як основа прав
26. Свобода і безпека: філософська проблема балансу
27. Влада і насильство: межі легітимного примусу
28. Держава і громадянин: відповідальність і участь
29. Довіра до інституцій як ресурс стійкості
30. Моральні дилеми в умовах ризику і невизначеності
31. Етика відповідальності та етика переконання
32. Пропорційність як етичний і правовий принцип
33. Людиноцентричність у публічному управлінні: філософські підстави
34. Права людини: універсалізм і культурні контексти
35. Філософія права: право і справедливість
36. Роль культури у формуванні моральних норм
37. Ідентичність і цінності: філософський вимір
38. Толерантність і межі толерантності

39. Публічна етика і відповідальність мовця
40. Доброчесність і антикорупційна культура: філософські підстави
41. Лідерство як моральна практика
42. Конфлікти цінностей: як приймати рішення
43. Етика інформації: правда, довіра, відповідальність
44. Ризик і справедливий розподіл ресурсів
45. Соціальна солідарність і громадянський обов'язок
46. Філософські основи громадянського суспільства
47. Моральні аспекти цивільного захисту і пріоритети допомоги
48. Європейська традиція прав людини: ціннісні витoki
49. Філософія освіти: доброчесність і довіра до знання
50. Критичне мислення як професійна компетентність у сфері безпеки

5.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Проведення модульного контролю з дисципліни «Філософія».

здійснюється у формі тестового завдання.

Тестові завдання стосуються термінології, функцій, принципів та особливостей адміністративного судочинства.

Запитання формулюються з урахуванням принципів:

Лаконічність: чіткі та стислі формулювання.

Завершеність: відповіді охоплюють всі аспекти запитання.

Гомогенність: правильні та неправильні варіанти відповіді логічно та граматично подібні.

Вибірковість: питання стосуються суттєвих аспектів вивченого матеріалу.

Завдання передбачають вибір одного правильного варіанта з трьох запропонованих.

Кожне тестове завдання оцінюється в **1 бал**. (1 бал – відповідь правильна; 0 балів – відповідь неправильна).

Загальна максимальна можлива кількість балів за модульну контрольну роботу - 15 балів.

Час на виконання.

На виконання всього контрольного завдання відводиться **30 хвилин**.

Мінімальний поріг.

Для успішного складання модульного контролю здобувач повинен набрати не менше 10 балів (60% від максимальної кількості).

Загальні критерії оцінювання тестових завдань:

Бали	Процент виконання	Результат
14-15	-100%	Зараховано
13	83-90%	
12	76-82%	
11	60-75%	

10	60-67%	
0-9	< 60%	Не зараховано

5.4 Індивідуальні завдання та критерії їх оцінювання

До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

5.5 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Екзамен. Відбувається згідно з «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ ВНЗ МАУП» <https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf>

Орієнтовний перелік питань для комплексного контролю:

1. Предмет філософії та її функції.
2. Чим філософське питання відрізняється від наукового?
3. Світогляд: структура та роль у рішеннях.
4. Основні методи філософського аналізу.
5. Антична філософія: ключові теми й чесноти.
6. Середньовічна філософія: співвідношення віри й розуму.
7. Гуманізм: зміна уявлення про людину.

8. Раціоналізм та емпіризм: відмінність.
9. Просвітництво і свобода: зміст і наслідки.
10. Суспільний договір: сенс і політичні висновки.
11. Легітимність влади: критерії.
12. Поняття буття в онтології.
13. Причинність і її філософські інтерпретації.
14. Детермінізм: базові аргументи.
15. Свобода волі: головні позиції.
16. Відповідальність як наслідок свободи: логіка зв'язку.
17. Пізнання: суб'єкт і об'єкт.
18. Істина: основні теорії.
19. Критерії обґрунтування знання.
20. Скептицизм: роль і межі.
21. Різниця між знанням і переконанням.
22. Наука як тип знання: ознаки.
23. Науковий метод: етапи.
24. Демаркація науки і псевдонауки.
25. Пояснення і прогноз у науці.
26. Теорія і модель: відмінність.
27. Логіка: предмет і завдання.
28. Поняття, судження, умовивід: визначення.
29. Дедукція і індукція: відмінність.
30. Логічна коректність аргументу: критерії.
31. Типові логічні помилки: перелік і приклади.
32. Маніпуляція в аргументації: ознаки.
33. Роль мови у формуванні смислу.
34. Філософія ХХ ст.: основні напрями (огляд).
35. Феноменологія: суть підходу.
36. Екзистенціалізм: свобода і вибір.
37. Аналітична філософія: ясність і аргументація.
38. Філософська антропологія: що таке "людина"?
39. Гідність: філософський зміст.
40. Ідентичність: особиста і соціальна.
41. Свобода: негативна/позитивна (зміст).
42. Відповідальність: моральна і правова (відмінність).
43. Етика як філософська дисципліна.
44. Деонтологія: суть і приклади.
45. Утилітаризм: суть і ризики.
46. Етика чеснот: суть і приклади.
47. Справедливість: підходи до визначення.
48. Конфлікт цінностей: як аналізувати.
49. Принцип пропорційності: зміст.
50. "Мета і засоби": етична проблема.
51. Права людини: ціннісні підстави.
52. Свобода і безпека: як шукати баланс.

53. Держава: філософські підстави існування.
54. Громадянське суспільство: поняття і роль.
55. Інститути: як вони формують поведінку.
56. Довіра: чому вона критична для суспільства.
57. Лідерство і відповідальність: філософський вимір.
58. Публічна етика: вимоги до комунікації.
59. Інформаційна культура: філософський зміст.
60. Моральні дилеми в кризових умовах: загальна логіка.
61. Етичні підстави цивільного захисту: пріоритети допомоги.
62. Справедливий розподіл ресурсів: критерії.
63. Поняття легітимного примусу.
64. Право і справедливість: співвідношення.
65. Верховенство права як цінність.
66. Європейські стандарти прав людини: ціннісні витоки.
67. Неприпустимість недоброчесності як моральний принцип.
68. ЗК6: як філософія розвиває абстрактне мислення, аналіз і синтез.
69. ЗК9: як філософія вчить ставити і вирішувати проблеми.
70. ПРНЗ: зв'язок методологічного мислення і системного аналізу.
71. Як будувати аргумент у письмовій формі.
72. Як робити коректне опонування в дискусії.
73. Як відрізнити факт, оцінку і інтерпретацію.
74. Як виявляти приховані припущення в тезі.
75. Як оцінювати надійність підстави аргументу.
76. Як уникати “хибної дилеми” у рішеннях.
77. Як уникати підміни причинності.
78. Як визначати межі проблеми.
79. Як формувати висновок, що впливає з підстав.
80. Як оцінювати етичну прийнятність рішення.
81. Чому світогляд важливий для державності.
82. Чому гідність важлива для прав людини.
83. Чому свобода потребує відповідальності.
84. Чому справедливість — основа довіри.
85. Чому точність понять підсилює безпеку рішень.
86. Як філософія допомагає в умовах невизначеності.
87. Як філософія підтримує людиноцентричність у публічній політиці.
88. Як філософія пов'язана з постреквізитами (політологія, цивільний захист, європейські стандарти).
89. Узагальніть внесок філософії у професійну культуру фахівця.
90. Поясніть, як філософія формує відповідальну громадянську позицію.

Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи).	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Політика курсу:

Курс «Філософія» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності згідно Кодексу академічної доброчесності МАУП та Положення про запобігання та виявлення плагіату в наукових та академічних текстах у ПрАТ ВНЗ МАУП, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських (практичних) заняттях, а також виконання завдань для самостійної роботи.

Відпрацювання семінарського заняття може здійснюватися у формі опитування, тестування, виконання практичного завдання, розв'язання задачі з відповідної теми.

В кінці вивчення курсу проводиться модульна контрольна робота 1. Результат модульної контрольної роботи для здобувача, який не з'явився на контрольні заходи, є нульовим. У такому разі, здобувач має можливість повторно виконати модульну контрольну роботу.

Не допустимо: пропуск занять без поважних причин; запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів нормативно-правових актів); списування та плагіат.

Рекомендовані джерела (література):

Основні джерела:

1. Бліхар В. С. Філософія: навч. посібник для студентів і курсантів вищих навчальних закладів МВС України. / В. С. Бліхар, М. П. Гетьманчук, Н. В. Гайворонюк, О. В. Грищук, І. С. Захара та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2010. – 344 с.
2. Бичко А. К. Історія філософії: підручник для студ. Вищих закладів освіти / А. К. Бичко, І. В. Бичко, В. Г. Табачковський. – К.: Либідь, 2001. – 406 с.
3. Білецький І. П. Філософія і методологія наукового пізнання: конспект лекцій / І. П. Білецький; Харківський держ. Економічний ун-т. – Х.: ХДЕУ, 2001. – 104 с.
4. Білецький І. П. Філософія науки: навч. посібник / І. П. Білецький, О. М. Кузь, В. Ф. Чешко; Харківський національний економічний ун-т. – Х.: ХНЕУ, 2005. – 128 с.
5. Білодід Ю. М. Філософія. Український світоглядний акцент: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Ю. М. Білодід. – К.: Кондор, 2006. – 356 с.
6. Бойченко І. В. Філософія історії: підручник для студ. вищ. навч. закладів / І. В. Бойченко. – К.: Знання, 2000. – 724 с.
7. Бойченко І. В. Філософія: навч. посібник для дистанц. навч. / І. В. Бойченко, М. І. Бойченко // Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна»; Інститут дистанційного навчання. – К.: Університет «Україна», 2007. – 196 с.
8. Буслинський В. А. Філософія: навч. посібник для студ. і аспірантів вищ. навч. закладів / В. А. Буслинський, П. І. Скрипка, В. Ю. Алексеєв, Л. М. Кусок; В. А. Буслинський (ред.); Київський славістичний ун-т. – К., 2002. – 315 с.

Додаткові:

1. Історія української культури: у 5 томах. Т. 1: Історія культури давнього населення України. (авторський колектив). Київ, 2001.
2. Історія українського мистецтва: у 5 томах. / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2006–2011.
3. Енциклопедія історії України (електронна версія/довідковий ресурс Інституту історії України НАН України).
4. Кульчицький С., Власов В. Історія України: довідник для абітурієнтів та школярів. Київ: Літера ЛТД, 2020. 528 с.

Інформаційні ресурси:

1. База даних «Законодавство України» (ВРУ) — для актів у сфері культури, охорони спадщини, пам'яті.
2. Український інститут національної пам'яті (УІНП) — матеріали з політики пам'яті, освітні й довідкові ресурси.
3. UNESCO World Heritage Centre (Ukraine) — офіційна сторінка держави-учасниці (об'єкти та статус охорони).
4. НБУВ (електронний каталог/записи видань) — для перевірки вихідних даних наукових праць і збірників.